

A zempléni zenetudományi konferenciák története

„A magyar zenetörténet fejlődése akkor ismerhető meg
a maga teljességében, ha feltárjuk a beletorkolló
és belőle kiágazó áramlatokat is”

(Bónis Ferenc)

Három évtized talán elegendő távolság az időben ahhoz, hogy a kezdetet érdemes legyen újra felidézni, azt a reményteljes időszakot, amikor a másfél emberöltőnyi kényszerszünet után a frissen jött intézményi szabadság, a polgárok szabad gondolata s akarata maradandó, nemes tettekben is megnyilvánulhatott. Ilyen kegyelmi állapot volt 1989-ben a sátoraljaujhelyi zeneiskola névválasztása – a Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitanító Lavotta Jánosnak szóló tisztelegésként. Ki hitte volna akkor, hogy Lavotta domborműve előtt – az erdőbényei leszármazott, Lavotha Géza faragta fából – Lukin László avató beszéde, valamint a zeneiskola vonóstanárai közreműködésével először felcsendült F-dúr verbunkos egyúttal a Lavotta-kutatás új fejezetének kezdetét is jelenti Zemplénben!

Amikor 1990 őszén, tudományos tanácskozással emlékeztünk a verbunkos-szerző halálának 170. évfordulójára, már alakulóban volt a Lavotta Alapítvány, létrejött a Lavotta János-díj, és a közreműködő kamarazenekar-kezdeménnyel – szólamonként két-két fővel, valamint nagybőgővel – Lavotta *Nota Insurrectionalis Hungarica*-jának néhány darabját szólaltattuk meg. A felújított Kazinczy Ferenc Múzeum kiállítóterében három előadás hangzott el.

A következő, már két napra tervezett konferenciáig eltelt tíz esztendő alatt olyan események történtek, amelyek alapot teremtettek ahhoz, hogy fokozatosan kialakuljon egy nemes célú Lavotta-kultusz Zemplénben.

Szerencsésnek érezhetem magam azért, hogy 1991–1993 között a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete pedagógus ösztöndíját elnyerve Bárdos Kornél, majd Domokos Mária mentorsága mellett megismerhettem Lavotta kéziratos műveit. Az volt a feladatom, hogy a magam választotta művek

Lavotha Elemér és a Zempléni Kamarazenekar

szólamait partitúraszerűen egymás alá kottázzam. A spartírozásra kiválasztott opuszok – *Válogatott magyar nóták* (18 verbunkos), *Nota Insurrectionalis Hungarica*, *Tizennégy könnyű hegedűduó*, *Hat magyar hegedűduó*, *Tizenhét kúrduó* – megismerése a kutatói tevékenység folytatására ösztönzött. Mintegy öt éves anyaggyűjtő, valamint rendszerező munka eredményeként 1994-ben megjelenhetett – a magyar Orfeusz életrajzainak sorában harmadik – Lavotta-monográfia.¹ Az alapítását 1990

karácsonytól jegyző, ekkor még Zempléni Kamarazenekar² egyre több Lavotta művet tűzött műsorára. Amikor a rádiót hallgatva felfedeztem a magam számára Farkas Ferenc Lavotta-

¹ ♦ DOMBÓVÁRI JÁNOS: *Pusztafedémestől Tállyáig. Monográfia Lavotta Jánosról*. Szent Maximilian Lap- és Könyvkiadó, Miskolc, 1994.

² ♦ Nevének megváltoztatására a Rolla János kezdeményezésére létrejött Zempléni Művészeti Napok szervezői kérték a művészeti vezetőt. Ugyanis a nyári programokban több éven át közreműködő együttes Lavotta János Kamarazenekarként a ZMN közönsége számára így már nem lehetett megtévesztő.

szvitjét, levélben kerestem meg a Mestert, hogy a darab előadásához a zenekari szólamok beszerzésében segítségét kérjem. Oly készséges volt, hogy nemcsak a partitúrát ajándékozta a kamarazenekarnak, hanem részt vett a *Lavotta-szvit* sátoraljaújhelyi, valamint tállyai előadásán is. Az előadások nyomán 1995-re kikristályosodott az a hanganyag, amely a hazai hanglemezkidadás első Lavotta-CD-jeként vált megismerhetővé.³

Ugyan nem nevezhetjük sem konferenciának, sem tanácskozásnak a Lavotta János születésének 230. évfordulója alkalmából 1994-ben rendezett sátoraljaújhelyi programok egyikét sem, azonban gazdag tartalma okán emlékévként is számon tarthatjuk a szóban forgó esztendő, amelynek Farkas Ferenc, akkor a zeneszerzők doyenje, valamint Dr. Katona Tamás történész voltak fővédnökei. Az eseményeket a résztvevőkkel, közreműködőkkel együtt táblázatba szerkesztve tekinthetjük át.

Időpont	Program	Díszvendég
<p>Lavotta János 230</p> <p>Lavotta Napok 1994. április 08. – június 18.</p>	<p>A művészeti iskola tanárainak kamarazenei hangversenye Lavotta műveiből Zempléni Zeneiskolák Verbunkos Hangszeres Találkozója Lavotta és kora – képzőművészeti pályázat képzőművészek számára Kiállítást megnyitja: Fehér József, múzeumigazgató Dombóvári János: Pusztafedémestől Tállyáig. Monográfia Lavotta Jánosról. Könyvbemutató moderátora: Dr. Hógye István levéltárigazgató Szép a huszár – Regionális Népdaléneklő Verseny Zsúrielnök: Lukin László Lavotta János mellszobrának leleplezése Lavotha Géza⁴ alkotása Most szép lenni katonának – képzőművészeti pályázat művészeti iskolásoknak Kiállítást megnyitja: Homonnayné dr. Jób Klára osztályvezető LAVOTTA GÁLA – művészeti iskolások számára Lavotha Elemér gondokaművész⁵ (professzor a Zeneakadémián, Stockholmban, Lavotta-leszármazott) szólóestje a Piarista templomban Zempléni Kamarazenekar díszhangversenye a Városháza dísztermében⁶ Közreműködött: Lavotha Elemér Vezényelt: Gergely Péter Pál Műsor: J. Haydn: D-dúr csellóverseny Farkas Ferenc: Lavotta-szvit Zempléni Kamarazenekar ünnepi hangversenye Tállyán, a Katolikus templomban Közreműködött Lavotha Elemér (cselló), a művészeti iskola tanári fúvósötöse Köszöntőt, ill. emlékbeszédet mondott: Dr. Katona Tamás miniszterelnökségi államtitkár Dombóvári János iskolaigazgató</p>	<p>Farkas Ferenc zeneszerző Katona Tamás dr. történész Id. Kónya István, Ifj. Kónya István hegedűkészítők Lavotha Géza szobrászművész Lavotha Elemér csellóművész Lukin László középiskolai énektanár, karnagy Glasa Milos, Pusztafödemes (Sk) polgármestere</p>

³ ♦ Magyar verbunkos zene Lavotta Jánostól. A hangfelvétel a Magyar Rádióban készült, 1995-ben.

⁴ ♦ Lavotha Géza (1926–1999) szobrászművész a Lavotta-család úgynevezett Árvai ági leszármazottja Erdőbényén.

⁵ ♦ Lavotha Elemér (1952 –) a stockholmi Királyi Zeneakadémia professzora, a Royal Filharmonikus Zenekar vezető csellistája, a Lavotta család un. Árvai ágához tartozó leszármazottja.

⁶ ♦ Stefano Conia (Kónya István, 1946–), a cremonai Nemzetközi Hegedűkészítő Iskola professzora, egy Cremonában készült hegedűt ajándékozott a kamarazenekar számára, 2000-ben pedig egy mélyhegedűt.

A későbbi konferenciák szempontjából lett jelentősége annak, hogy 1995 őszén a Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság első tudományos konferenciáját rendezte a fővárosban. A háromnapos tanácskozás „*a szakma kiemelkedő eseménye volt, lehetőséget adott az egymástól távol eső témák kutatóinak széles körű eszmecseréjére, intézményekhez kötődő és egyéni kutatási eredmények bemutatására*”.⁷ Úgy gondoltam, a részvétel kiváló alkalom arra, hogy kiselőadásomban⁸ – hangszerrel a kézben – Lavotta vonós kamarazenéjéről értekezsek, ezért hát jelentkeztem. Az elhangzott előadásom után a *Lassú magyar (Homoródi)* és a *Hat magyar hegedűduó* befejező *Téma variációkkal* jelölt verbunkosa sem maradt visszhangtalan.

Előadás után Ujfalussy professzorral

Észak-Magyarország első művészeti magániskolájának létrehozása 1996-ban – majd később látni fogjuk – a konferenciák megrendezése szempontjából is mérföldkő lett az abaúji, valamint zempléni művészetoktatásban.⁹

A millennium évére – már csak Lavotta halálának 180. évfordulója miatt is – gazdag elképzeléssel tekintettek a verbunkos-szerző nevét viselő szervezetek: alapítvány, kamarazenekar, művészeti iskola. Mertek nagyot álmodni és a máig zenetörténeti eseményként számon tartott Mosonyi-kantáta CD-felvétele¹⁰ mellett Sátoraljaújhelyen és Tállyán kétnapos zenetudományi konferenciát rendeztek. A kiemelkedő eseményt Legány Dénes zongoraestje, a Lavotta János Kamarazenekar hangversenye, valamint a Lavotta-ház Galériában Réti Zoltán festőművész kiállítása tette még élményszerűbbé.

A krónikás nem hagyhat említés nélkül olyan történetet, amely ráadásul a későbbi konferenciák szakmai színvonalát, egyre inkább baráttivá váló hangulatát meghatározták. Még ugyancsak a millennium évében egy váratlan telefonhívással kezdődött: „Bónis Ferenc vagyok...” A véleményemet kérte, az Erkel Ferenc Társaság kezdeményezésére Tállyán, Lavotta utolsó tartózkodási helyét jelölő, Kiss György alkotta rézdombormű elhelyezésében.¹¹ A gyulai Erkel Ferenc Társaság alapító-elnökeként szerzett tudomást a Zemplénben kibontakozó Lavotta-mozgalom addigi eredményeiről, és hasznosnak vélte, hogy mindezekről a legendás Erkel-konferenciák egyikén beszámoljak.¹² A Széchenyi-díjas zenetudós elnöki mandátumáról való lemondása után a zenetudományi konferenciák – professzori mentorálása,

⁷ ♦ *Zenetudományi dolgozatok 1995–1996*. MTA Zenetudományi Intézete. Szerkesztette GUPCSÓ ÁGNES. Előszó.

⁸ ♦ DOMBÓVÁRI JÁNOS: *Lavotta János és a magyar vonós kamarazene kezdetei*. Brácsán közreműködött Radnai Péter fh.

⁹ ♦ A Művésztanoda – 2003 óta Széptan Alapfokú Művészeti Iskola néven – a falvakban, községekben közel ezer növendék számára biztosítja a szervezett művészetoktatást. A huszonötödik, 2020–2021-es tanévben is – a tanulmányi versenyekre való felkészülésen keresztül – mintegy hétszáz növendék oktató-nevelő programjában szerepel a verbunkos zenei stílussal való ismerkedés.

¹⁰ ♦ MAGYAR VERBUNKOS ZENE. MILLENNIUMI CD. Lavotta János Kamarazenekar, 2000.

¹¹ ♦ Bónis Ferenc azt a patikát kereste, ahol az életrajzi források szerint a verbunkos-szerző végórát élte. A részletek megbeszélésére a fővárosba invitált, majd pedig a sikeres egyeztetések után 2001-ben felkérte a Lavotta János Kamarazenekart, hogy a dombormű ünnepélyes leleplezése során Lavotta-darabok megszólaltatásával működjön közre az együttes.

¹² ♦ Bónis Ferenc 2012-ig tartó elnöksége idején így lettem állandó meghívottként a zempléni Lavotta-kutatás hírívője, a verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, a színházi karmester, házitanító darabjainak megszólaltatója.

valamint aktív részvétele mellett – Sátoraljaújhelyen, Széphalmon, Tállyán, Budapesten folytatódtak.

A következőkben táblázatban foglaljuk össze és ismertetjük a megtartott konferenciák idejét, a résztvevő előadókat, az előadások címét, a tanácskozás díszvendégeit; feltüntetjük továbbá az egyes eseményekhez kapcsolódó hangversenyek közreműködőit és a kísérőrendezvényeket is.

Év	Szerző	Előadás címe	Kísérőrendezvények, megjegyzések
1990	Domokos Mária Legány Dezső Dombóvári János	Lavotta, a zeneszerző Lavotta János és kora Pusztafödémestől Tállyáig. Lavotta élete	Lavotta János 170 Közreműködtek: hangszeres tanárok
2000	Barsi Ernő Domokos Mária Dombóvári János Papp Géza Pethő Csilla Réti Zoltán	Költőink, íróink a magyar táncról Lavotta Homoródi nótája Lavotta, a házitanító Egy kántor kottás feljegyzései a 19. század harmincas éveiből (adalékok a verbunkos forrásaihoz) A verbunkos zene Schubert Divertissement a l' hongroise c. művének tükrében Rózsavölgyi Márk és 1848. március 15.	Lavotta János 180 Réti Zoltán kiállítása Legány Dénes (zongora) és a Lavotta János Kamarazenekar hangversenye
2004	Bónis Ferenc Dombóvári János Fehér József Papp Géza Sziklavári Károly Timár Sándor	Verbunkos dallamproblémák „Hegedű és koldusbot” Magyar hegedűsorsok a 18–19. század fordulóján „Egy hangszer voltam az Isten kezében” Gondolat-törédek Lavotta ürügyén Adatok Lavotta verbunkosainak elterjedéséhez A komponista Egressy Béni Verbunkos muzsika és tánc	Lavotta János 240 Díszvendég: Rolla János 60 Lavotta János Kamarazenekar hangversenye Szólista: Rolla János, Dombóvári János (hegedű)
2006	Bónis Ferenc Dombóvári János Fehér József Gombos László Sziklavári Károly	Farkas Ferenc pályaképe Farkas Ferenc Lavotta-dallamotívumai Költészet a zenében, zene a költészetben Hommage à Farkas Ferenc A római tanulóévek szerepe Farkas Ferenc művészetében Farkas Ferenc Rákóczi-kantátája	Farkas Ferenc 100 Emlékhangverseny Farkas Ferenc zenekari- és kórusműveiből
2007	Bónis Ferenc Dombóvári János Eősse László Fehér József Horkay Tamás Papp Géza Sziklavári Károly	A Psalmus Hungaricus születése Páros szárnyunk: az anyanyelv és a zenei anyanyelv titkáról Kodály Zoltán és Sütő András emlékére A magyar vidék Kodály Zoltán életművében Hangszerek versekben Kodály Zoltán és Eugen Suchon, a magyar és szlovák zenei újkor meghatározó egyéniségei Változatok magyar verbunkosra A bartóki nagyforma-típusok tartalmi kérdéseire	Kodály Zoltán 125 Díszvendég: Bónis Ferenc 75 Csoma Gábor gitárestje Lavotta János Szimfonikus Zenekar Kodály-hangversenye Vezényelt: Gergely Péter Pál Közreműködtek a debreceni Csokonai Színház énekművészei
2010	Bónis Ferenc Dombóvári János Erkel Tibor Fehér József Gombos László Horkay Tamás	A Rákóczi-nóta Mozarttól Bartókig Lavotta hegedűduói „Lenau és Liszt Mephistója” ACADÉMIE CHARLES CROS <u>GRAND PRIX DU DISQUE</u> A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarával Kazinczy és a bor Lavotta János alakja Hubay Jenő kompozícióiban Magyaros elemek Schubert életművében	Erkel Ferenc 200 Díszvendég: Erkel Tibor 75 Kassai István zongoraestje Lavotta János Kamarazenekar hangversenye Szólisták:

	Rakos Miklós Sziklavári Károly	Lavotta és kora egy Mozart-kézirat tükrében Az ezerarcú verbunkos	Szabó Márta (hegedű) Szekrényesi Béla (cselló)
2012	Bónis Ferenc Dombóvári János Gombos László Horkay Tamás Ittész Mihály Kassai István Rakos Miklós Scholcz Péter Sziklavári Károly Tusnád László	Kodály és Móricz Zsigmond Kazinczy Ferenc és a muzsika Kodály, a variációs forma mestere Liszt Ferenc Transzcendens etűdjei. Kihívások és válaszok Kodály Zoltán – Bónis Ferenc írásainak tükrében Az utolsó Erkel opera – az utolsó „átköltött” szöveggönyv, avagy az István király rádiófelvétele Sarasate Zigeunerweisen c. művének verbunkos dallamforrásai Liszt Hollandiában A Magyar fantázia és a liszti univerzum Liszt, a remény zenéje	Kodály Zoltán 130 Díszvendég: Bónis Ferenc 80 Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola tanárainak, növendékeinek hangversenye a nemzeti romantika jegyében
2014	Agócs Gergely Bónis Ferenc Dombóvári János Elek Szilvia Fehér Éva Gombos László Ittész Mihály Rakos Miklós Sziklavári Károly Tusnád László	Az erdélyi és magyarországi vonós zenefolklor stílári eltéréseinek történeti háttéréről Kodály Zoltán és Szőnyi Erzsébet – adatok a zenei nevelés magyar módszerének történetéhez Lavotta János negyedszázados kultusza Zemplénben Fáy István zenei gyöngyei – verbunkosok 4 kézre A verbunkos, mint emlékezhely Nyomozás egy művész hagyatéka után. A Duna-parti Hubay Palota műkincsei Kodály Zoltán verbunkos-zenéi Bihari: Hatvágás verbung „Rákóczi”-táncdallamok A magyarság öntudatra ébredése és Lavotta János életműve	Lavotta János 250 Díszvendég: Szőnyi Erzsébet 90 Lavotta János Kamarazenekar jubileumi hangversenye Szólisták: Dombóvári J. Imre (fuvola) Dombóvári Zsolt (cselló) Vezényelt: Derecskei András
2015	Csáky Imre Dombóvári János Gombos László Ittész Mihály Karpyak Andrij Rakos Miklós Scholcz Péter Sziklavári Károly Tátrai Zsuzsanna Tusnád László	Liptó vármegye és a Liptóban honos nemes Lavotta János címere Mosonyi és az első magyar kantáta utóélete Mosonyi Mihály öröksége a századforduló magyar zenei életében Muzsikus-termő régió a magyar királyság észak-nyugati határvidékén Új adatok a Doppler-testvérek életrajzában, valamint szerzőségük néhány titka Egy „egzotikus” Mosonyi-dallam nyomában Szemelvények Mosonyi Mihály életéről képekben <i>(egy kiállítás története)</i> Mosonyi, az örök újító Adalékok Mosonyi szülőföldjének néphagyományaihoz Mosonyi Mihály hazaszeretete és a megtisztulás kérdése	Mosonyi Mihály 200 Lavotta János Kamarazenekar jubileumi hangversenye Szólisták: Polster Ildikó (ének) Karpyak Andrij (fuvola) Dombóvári J. Imre (fuvola) Szomora Tibor (hegedű) Kassai István (zongora) Vezényelt: Derecskei András
2017	Berlász Melinda Bónis Ferenc Dombóvári János Gombos László	Kodály Zoltán „diadalútja” a kaliforniai Santa Barbarában Kodály és a bécsi Universal Edition A Magyar Verbunkos Zene-sorozat születése és kiteljesedése A Lavotta János Kamarazenekar tíz CD-je Aggházy Károly – egy elfeledett Liszt-tanítvány –	Kodály Zoltán 135&50 Bónis Ferenc 85 Kodály Emlékmúzeum Közreműködtek: Bojti Eszter – Pál Edith Erzsébet (zongora)

	Ittész Mihály Kassai István Korolenko Ilona Scholcz Péter Tallián Tibor Tátrai Zsuzsanna Tusnád László	A népdal-rapszódia Bárados Lajos életművében Egy diplomata a XIX. századból – Széchényi Imre Zádor Dezső, Kárpátalja zenei életének apostola Egy különleges zongoraverseny. Frid Géza, a Kodály tanítvány Eötvös, Jókai, Szigligeti, Erkel. A Dózsa-téma útja az operaszínpadig Személyes emlékek Lelkünk tükre (Kodály Zoltán és anyanyelvünk)	Dombóvári János (brácsa) HANGÁSZNÉGYES Elhangzott: Kodály: Adagio Székely keserves Kerek Gábor Köztedő: Homage a' Kodály Op. 304 – bemutató
2020	Dombóvári János Fehér Éva Flach Antal Fülep Márk Gombos László Kemény Anna Mária Kövendi Kata R. Kelemen Éva Szecsődi Ferenc Sziklavári Károly Tusnád László	Lavottától Kodályig. Konferenciák Zemplénben (1990–2020) A „virtuóz triász” képe az 1849–1867 közötti visszaemlékezésekben LEGFELJEBB ÁLOMKÉP? Változatok Lavotta-témák felett Lajtha László verbunkos-gyűjtései Lavotta, a magyar Beethoven? Lavotta János alakja Kemény Egon: Komáromi farsang című daljátékában Egy angol énekesnő somogyi népdalok között Évfordulók nyomában: Gondolatok Dohnányi Ernőről Ahogy beszél az ember... Emlékezés Kovács Dénes világhírű hegedűművészre, születésének 90. évfordulóján Lavotta korának magyar billentyűs zenéje Lavotta és Zrínyi	Lavotta János 200 Mosonyi Mihály 150 Közreműködtek: Dombóvári János, Novák-Tóth Györgyi, Szecsődi Ferenc (hegedű) Mosonyi-zongoraest Közreműködtek: Elek Szilvia és Kassai István

A táblázatban harminc év zempléni zenetudományi konferenciáinak összegzését látjuk. Ami az elemző számára elsőként szembeötlő lehet, az a tanácskozások elé kitűzött szakmai elvárások közös nevezője. Ugyanis a szervezők valamennyi konferencia tematikáját úgy határozták meg, hogy középpontban egy-egy magyar zeneszerző kerek – születési vagy halálozási – évfordulójával, az adott zenei korszakkal kapcsolatos ismeretinket bővítendő, tág lehetőséget biztosítsanak a témaválasztásra. Az is igaz, hogy egyetlen tanácskozás sem volt, amelyen Lavotta Jánosról és koráról legalább egy előadás ne szólt volna.

Évfordulók	Konferencia téma megjelölése
Lavotta János 170	Lavotta és kora
Lavotta János 180	Lavotta és kora
Lavotta János 230	Lavotta János emlékezete – Lavotta Napok
Lavotta János 240	Lavotta és kora
Farkas Ferenc 100	Farkas Ferenc emlékezete
Kodály Zoltán 125	A dal a magyar lélek székely kapuja
Erkel Ferenc 200	Lavotta és Erkel
Kodály Zoltán 130	Lavotta Jánostól Kodály Zoltánig
Lavotta János 250	Lavotta János és a magyar nemzeti romantika kora
Mosonyi Mihály 200	Mosonyi Mihály és a magyar zenei romantika kora
Kodály Zoltán 135&50	Magyar zenetörténeti kérdések Lavottától Kodályig
Lavotta János 200	Magyar zenetörténeti kérdések Lavottán innen és túl
Mosonyi Mihály 150	

Az előadók Széchalmon, Kazinczy Ferenc sírjánál 2015-ben

iskola növendékeitől, tanáraitól, a zenei pályára került egyetemi hallgatótól kezdve, a kamaracsoportokon keresztül az énekkarokig, valamint a Lavotta János Kamarazenekaron át énekesekig, Kossuth-, Liszt Ferenc-díjjal, kiváló művész címmel rendelkező hangszeres művészekig.¹⁴ Külön is szólnunk kell a konferenciák zempléni résztvevőiről,¹⁵ akik a rendezvények sikeréhez nagymértékben járultak hozzá. Első helyen említem Fehérné Sulyok Éva gondokatanárt, aki évtizedeken át volt igazgatóhelyettesem a Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskolában, harminc éve pedig szólamvezető a kamarazenekarban. A zenetudományi konferenciák résztvevői 1990 óta felkészült moderátori, valamint a hangversenyek alkalmával különleges zenetörténeti ismereteket közlő, szép kiejtésével, választékos műsorvezetésével szerzett magának elismeréseket.

Elsősorban a korábbi gyulai Erkel-tanácskozások alkalmával megismert szakemberek – de az ottani konferenciákon részt nem vevő zenetudósok is – készséggel tettek eleget a felkéréseknek. Ez idő alatt a zempléni konferenciákon harmincöt¹³ – közülük tizenhat visszatérő – zenetörténész, a magyar néprajz, zene, tánc kutatója, irodalmár, folklorista, hungarológus, valamint hangszeres előadóművész vett részt.

A zenei programokat illetően kiemelendő a közreműködők széles köre: a művészeti

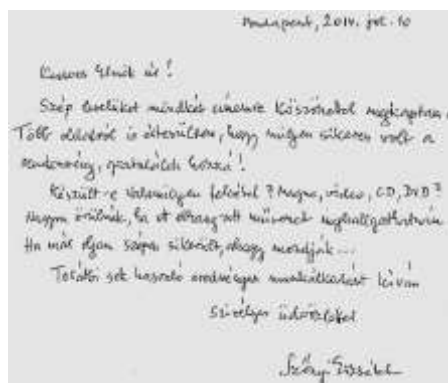
Sziklavári Károly, Scholcz Péter, Ittész Mihály, Fehérné Sulyok Éva

¹³ ♦ Dombóvári János (11), Sziklavári Károly (8), Gombos László (7), Bónis Ferenc (6), Tusnád László (5), Fehér József (4), Ittész Mihály (4), Kassai István (4), Rakos Miklós (4), Horkay Tamás (3), Papp Géza (3), Scholcz Péter (3), Domokos Mária (2), Fehér Éva (2), Szecsódi Ferenc (2), Tátrai Zsuzsanna (2), Agócs Gergely, Barsi Ernő, Berlász Melinda, Csáky Imre, Elek Szilvia, Erkel Tibor, Eősze László, Flach Antal, Fülep Márk, Ittészné Kövendi Kata, Karpyak Andrij, Kemény Anna Mária, Korolenko Ilona, Legány Dezső, Pethő Csilla, Réti Zoltán, Rózsáné Kelemen Éva, Tallián Tibor, Tímár Sándor

¹⁴ ♦ Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola tanárai, növendékei, HANGÁSZNÉGYES, Művelődés Háza Vegyeskara, Gaudium Musici (Sárospatak), Lavotta János Kamarazenekar, Polster Ildikó (ének), Bojti Eszter, Elek Szilvia, Legány Dénes, Kassai István, Pál Edith Erzsébet (zongora), Dr. Mellesné Boross Kinga (orgona), Novák-Tóth Györgyi, Szabó Márta, Rolla János, Szecsódi Ferenc, Szomora Tibor (hegedű), Dombóvári János, Szabó Sándor (hegedű, mélyhegedű), Dombóvári Zsolt, Lavotha Elemér, Szekrényesi Béla (gordonka), Dombóvári János Imre, Andrij Karpyak (fuvola), Kerek Gábor Közlekedő (zeneszerző), Csehi Ferenc, Kelemen Judit (karnagyok), Derecskei András, Gergely Péter Pál (karmesterek)

¹⁵ ♦ Fehér Éva, Fehér József, Dr. Tusnád László előadók, Bojti Eszter, Dombóvári János, Dombóvári János Imre, Dombóvári Zsolt, Pál Edith Erzsébet, Szabó Márta, Szabó Sándor, Szekrényesi Béla hangszeresek, a sárospataki kórusok, a Lavotta János Kamarazenekar

A nyolcvanhét előadásból 21 szólt Lavotta Jánosról, 12 Kodály Zoltánról, 7 Mosonyi Mihályról, 5–5 Farkas Ferencről és Liszt Ferencről, 2–2 Erkel Ferencről és Kazinczy Ferencről; egy-egy előadás témája volt Aggházy Károly, Bartók Béla, Bárdos Lajos, Bihari János, Dohnányi Ernő, Doppler Ferenc, Egressy Béni, Fáy István, Frid Géza, Hubay Jenő, Kemény Egon, Kovács Dénes, Lajtha László, W. A. Mozart, Rózsavölgyi Márk, Pablo Sarasate, Eugen Suchon, Széchényi Imre, Zádor Dezső művészet; a többi – helyenkénti átfedésekkel – a verbunkos, néprajz, néptánc, népzene, irodalom, költészet, nyelvészet területét járta be.

A millenniumi év utáni konferenciák fővédnökei¹⁶ kívül néhány alkalommal díszvendégei – Rolla János, Erkel Tibor, Szokolay Sándor,¹⁷ Bónis Ferenc (három alkalommal), Szőnyi Erzsébet – is voltak az eseményeknek, akik beszélgetésük során önmagukról, pályájukról osztották meg gondolataikat a hallgatósággal. Az akkor 90 esztendőes Szőnyi Erzsébet végül is már nem vállalta a hosszú utat Sátoraljaújhelyre, azonban a rendezvényről értesülve rövid levélben jelezte, törekvéseinket fegyellemmel kíséri.

Amiről most említést teszek, az sem tanácskozás, de Szokolay Sándornak, a széphalmi Magyar Nyelv Múzeuma átadására *Szavak*¹⁸ címmel 2008-ban komponált oratorikus magyar rapszodiájának bemutatóját mégis rangos zenetörténeti eseményként tartjuk számon. A Kossuth-díjas zeneszerző ez alkalomból három napon át volt a város díszvendége, s a felemelő avatóünnepség után gazdag életútjáról, termékeny zeneszerzői munkásságáról, hitvallásáról. közönségtalálkozón faggatta a közlékeny alkotót a jelen sorok írója.

Szomorúan tesszük, de hangot kell adjunk fájdalmas hiányérzetünknek is. A mögöttünk hagyott harminc év elég hosszú idő volt ahhoz, hogy az élet nagy körforgása természetes módon érvényesüljön: a többnyire magas életkort megélt, nagynevű előadóink helyét – s ez különösen szembeötlő volt a legutóbbi konferencián – fokozatosan egyre fiatalabbak veszik át, akik az idő múltával ugyanúgy tudományos rangot szerezhetnek majd...

Tisztelettel hajtunk fejet a zempléni tanácskozások nagytiszteletű egykori előadói – Barsi Ernő, Legány Dezső, Papp Géza, Réti Zoltán, Erkel Tibor, Ittész Mihály, Rakos Miklós, Bónis Ferenc, Scholcz Péter, Eősze László –, a magyar zenei élet és zenetörténet jeles személyiségei, tudósai előtt, akiknek munkái reményeink szerint tovább hasznosulnak majd a későbbi konferenciák előadásában.

A Lavotta nevét viselő zempléni szervezetek igazán nem tétlenkedtek és – kiegészülve a már korábban említett Széptan Alapfokú Művészeti Iskola szakmai és pénzügyi támogatásával – erejüket megsokszorozva, lehetőségeik határát számtalanszor átlépve teremtették meg Lavotta János kultuszát Zemplénben. A publikált eredményeinkre nem érdemtelenül hivatkozik

¹⁶ ♦ A konferenciák során fővénökséget vállaltak: Farkas Ferenc Kossuth-díjas zeneszerző, Katona Tamás miniszterelnökségi államtitkár, Kodály Zoltánné (három alkalommal), Balog Zoltán miniszter, Bónis Ferenc, Szőnyi Erzsébet; Hoppál Péter, Fekete Péter kulturális államtitkárok; Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke

¹⁷ ♦ Szokolay Sándor – Farkas Ferenc tanítványaként – 2006-ban felkérést kapott a konferencia fővédnöki tisztére, azonban akkor súlyos betegsége miatt nem vállalhatta el.

¹⁸ ♦ A Sátoraljaújhely Város Önkormányzata megrendelésére, Nagy Gáspár versének felhasználásával készült himnikus művet a Lavotta János Kamarazenekar, valamint Zemplén Egyesített Vegyeskara 2008. április 23-án mutatta be a szerző vezényletével.

tehát már a szakirodalom is: „*Örvendetes fejlemény [...] az a Sátoraljaiújhelyen kibontakozó mozgalom, melynek célja Lavotta emlékének ápolása.*”¹⁹

Lavotta János halálának bicentenáriumáról, az emlékévé 2021. augusztus 11-éig tartó gazdag programjáról a nyomtatott, valamint elektronikus sajtó – örömteli módon – viszonylag részletesen és folyamatosan adott hírt. Az a tucatszámú publikáció, rádiós és televíziós interjú,²⁰ amely az évforduló eseményeinek – a kedvezőtlen járványhelyzet ellenére is – országos nyilvánosságot biztosított, érezhetően jótékony hatással volt Lavotta életművének, verbunkosainak jobb megismerésére. Ezek közül, ha csak Becze Szilvia – a Bartók Rádióban elhangzott – *Évfordulók* című műsorát emeljük ki, a szerkesztő két adást is szentelt Lavotta emlékének. A telefoninterjúkat mintegy félórányi verbunkosmuzsika lejátszása követte a Lavotta János Kamarazenekar CD-lemezeiről.

Vajon mennyiben járult hozzá a zempléni tanácskozások három évtizede a magyar zenekultúra nagy egészéhez, ezen belül is Lavotta életművének kutatásához, szerzeményeinek megismeréséhez? Tudhatunk-e többet 1990 óta Lavotta Jánosról és a verbunkos-zenéről? Kérdéseinkre a fenti számadáson túl az a félezernél is több oldalas tanulmánykötet adhat igazán választ, amelyet a kutató, az olvasó most a kezében tart. Az írásokhoz hangzó élményként a Lavotta János Kamarazenekar 2020-ig megjelent Magyar Verbunkos Zene-sorozat tizenegy CD-felvételét jó szívvel ajánljuk.

Dombóvári János

A konferencia résztvevői Lavotta János síremlékénél Tállyán, 2020-ban

¹⁹ ♦ DOMOKOS MÁRIA: *Lavotta János*. Mágus Kiadó, Bp. 1999. 23.

²⁰ ♦ Lavotta Jánosra emlékező írások jelentek meg a *Napút*, *Honismeret*, *Országút*, *Parlando* nyomtatott, illetve online oldalain; bőséges Lavotta-muzsikával interjúk a Bartók és a Katolikus Rádióban; a Lavotta Emlékév teljesített programjairól pedig a Zemplén Televízióban, valamint a Szent István Rádió Kávéház című műsorában.

